

Förord

Årets sista nummer av Kommunal ekonomi och politik innehåller två uppsatser av olika slag och inom olika vetenskapliga områden. Den första tar upp hur politisk styrning ska utövas och behandlar motiv för tillämpning av ett parlamentariskt styressätt i kommuner. Den andra uppsatsen behandlar hur ett pris blir till. Frågan som ställs är vad som förklarar att en viss avgift fastställs och att en viss taxekonstruktion gäller. Uppsatserna belyser två viktiga frågeställningar inom områdena kommunal politik respektive kommunal ekonomi. Det som förenar uppsatserna är fokus på den lokala nivån och på kommunerna. Kommunerna är kärnan i välfärdsproduktionen och studier av demokratiutveckling och effektivitetsutveckling är synnerligen angelägna. Det är mycket inspirerande att kunna medverka till att viktiga forskningsresultat med fokus på kommunerna sprids genom tidskriften. Vi har ett gott inflöde av uppsatser och vi uppfattar att tidskriften är etablerad och efterfrågad. Detta innebär inte att vi är nöjda utan fler bidrag för prövning, fler prenumeranter och läsare är givetvis önskvärt och en utmaning att åstadkomma under det kommande året.

Den första uppsatsen behandlar former för politisk styrning. Den norska kommunallagen öppnar en möjlighet för kommunerna att välja ett parlamentariskt styressätt, det vill säga att hela exekutiven väljs av ett parti eller en partikonstellation som tolereras av fullmäktige. Hittills har endast tre kommuner valt denna möjlighet – Oslo, Bergen samt Nordland fylkeskommun. Asbjørn Røiseland från Högskolan i Bodö analyserar i sin uppsats parlamentarismreformen i Nordland fylke. I argumentationen för införande av parlamentarism i kommunerna har "tydlighetsargumentet" dominerat: Genom en tydligare ansvarsfördelning mellan majoritet och opposition ska det bli lättare för väljarna att utkräva ansvar. Denna argumentation har också dominerat diskussionen i Sverige om det begränsade

majoritetsstyre som representeras av modellen "samlingsstyre med majoritetsmarkeringar" – kvasiparlamentarismen. I artikeln visas, att det är ett annat motiv som i verkligheten varit viktigare. Den norska kommunparlamentarismen innebär att medlemmarna av "kommunregeringen" också blir förvaltningschefer för sina respektive "departement". Rådmannen (kommunchefen) rationaliseras bort och gränsen mellan politik och förvaltning förskjuts.

Centralt i Stellan Malmers studie och uppsats är att ett och samma fenomen kan förklaras med hjälp av flera olika vetenskapliga förklaringar. Malmer behandlar orsaksförklaringar, ändamålsförklaringar och funktionella förklaringar. Han visar med sin studie och uppsats att bestämningen av priser har med flera olika saker att göra, att priset inte uteslutande bestäms av vilka kostnader, vad det nu är för någonting, som tjänsten innebär. Utifrån de olika förklaringstyperna har tolv olika begrepp tagits fram och testats genom att intervjupersoner har fått rangordna begreppens betydelse. Kostnader återfinns bland de viktiga förklaringarna tillsammans med rättvisa och lagar. Malmers studie innebär en problematisering av hur det går till när ett pris fastställs. Tänkvärda slutsatser redovisas och studien ger underlag för många viktiga frågor för fortsatt forskning, inte minst rörande traditionens betydelse vilket är ett begrepp, det trettonde, som Malmer inte har testat men som han själv resonerar om avslutningsvis. Tradition skulle kunna vara förklaringen till varför kommunala taxor förändras så sällan.

Redaktörerna för Kommunal ekonomi och politik tackar för i år. Vi återkommer 2004 med en ny volym och med nya nummer av vår tidskrift. Vi önskar en trevlig och stimulerande läsning och ett Gott Nytt År.

Björn Brorström och Henry Bäck